

HANUKKOVÉ SVETLO

židovský príbeh

Pred veľa a veľa rokmi žil v Medziborzi v Poľsku rabín Baruch. V tom kraji žili zvláštni židia. Volali ich chaidé, to znamená Bohu verní, a rabín Baruch bol ich cadik: človek neobyčajne pobožný, svätec nad svätcov a naozajstný divotvorca. Baruchove slová prenikali až k božiemu trónu, vedel, ako Stvoriteľovi slúžiť spevom aj tancom. Keď sa modlil, chvelo sa všetkých sedmoro nebies, a keď sa so svojimi chasidmi radoval, aj anjeli sa veselili.

Rabín Baruch zasvätené rozprával najmä o tajomstvách Tóry, svätej knihy Židov. Tlela v ňom božia iskra a tá rozpaľovala duše jeho učeníkov ako oheň. Hltali každé cadikovo slovo, chceli všetko vedieť a poznať. Rabín Baruch preto svojich malých chasidov miloval, ale Jisrúela, syna chudobného kováča, si predsa len obľúbil najväčšmi. Aký to len bol chlapec! Oči sa mu jagali ako nebeskému poslovi a bol najbystrejší a najchápavejší spomedzi žiakov.

Raz na jeseň sa Jisrúel rozhodol, že odíde domov navštíviť otca. Rabín Baruch sa s najmilším žiakom nerád lúčil. Jisrúel však svojmu učiteľovi slúbil, že sa vráti na hanukku, sviatok svetiel, a tak ho rabín Baruch požehnal a chlapec sa pobral na cestu.

Tri mesiace, ktoré prežil u otca, ubehli, ako by to bol iba týždeň. Nastala zima, napadla záľaha snehu a Jisrúel znova zapriahol kone, aby sa vrátil k svojmu cadikovi. Sviatok hanukka sa začínal už o dva dni a Jisrúel sa nevedel dočkať chvíle, keď zasadne vedľa rabína Barucha k slávnostne prestretému stolu. Vyskočil na sane a uháňal po zasnežených pláňach, kým na súmraku nedošiel k veľkému hostincu.

Zastavil kone. Keď tu prespím, k rabínovi prídem zajtra večer, pomyslel si Jisrúel. Ale keď pôjdem bez zastávky, budem počuť jeho hlas už pri rannej modlitbe. Chlapec bol skrehnutý od zimy, po dlhej jazde ho bolelo celé telo, ale myšlienka, že by onedlho mohol uvidieť svojho milovaného učiteľa, mu dodala síl. Pošibal kone a svetlá hostinca ostali ďaleko za ním.

Šiel Jisrúel, šiel, nepozeral sa ani vpravo, ani vľavo. Ponáhľal sa, ako najviac len mohol, a medzitým sa úplne zotmelo. Z čista-jasna sa zdvihol silný vietor. Zhasol lampu, ktorou si Jisrúel svietil na cestu, sneh mu zalepil oči. Chlapec nevedel, kam ho kone vezú, musel napnúť všetky sily, aby ho búrka neprevrhla zo saní. Odrazu kone zaerdžali. Sane sa prudko zastavili, a kým sa Jisrúel spamätal, zovreli ho mocné ruky. Saní sa zmocnili lúpežníci.

Úbohý Jisrúel nevedel, že zablúdiť, že zašiel na miesta, ktoré obkolesovali veľké hlboké lesy plné nástrah. Lúpežníci zaviezli sane do najväčšieho z nich a začali prehľadávať korist. Boli presvedčení, že Jisrúel je synom bohatého kupca, ale mohli hľadať, koľko chceli, nenašli ani päťák. Už-už sa chceli na Jisrúela vrhnúť, aby si na ňom vyliali zlosť a sklamanie, keď vtom najväčší lúpežník zvolal: „Nechajme ho ešte žiť. Ktovie, možno šiel vykopať poklad, a zbytočne by sme oň prišli. Dovezieme chlapčeka k vodcovi a ten už z neho vymámi každé tajomstvo.“

Lúpežníci sa zasmiali. „Dobre si nám poradil,“ povedali svojmu druhovi. „Urobíme, ako si povedal.“ Ihneď Jisrúelovi zaviazali oči, priviazali ho o kozlík a najväčší lupič uchoopil opraty. Viedol sane po tajných chodníkoch, ktoré poznali iba lúpežníci, vyhýbal sa hlbokým výmoľom. Teraz už Jisrúel ľutoval, že neprenocoval v hostinci, ale na výčitky bolo neskoro. Lúpežníci smerovali čoraz hlbšie do lesa a na útek sa nedalo ani pomyslieť.

Po dlhom čase sa sane zastavili. Čias ruka strhla Jisrúelovi z očí šatku a chlapec pred sebou uvidel veľkú chatrč, zo všetkých strán obklopenú mohutnými stromami. Bol už biely deň, ale cez husté konáre prenikalo tak málo svetla, ako keby sa stmievalo. Po chvíli z chatrče vyšiel zarastený muž, zahalený do koží. Na ľavej ruke mu chýbali štyri prsty, cez čelo sa mu tiahla veľká červená jazva. „Som vodca lúpežníkov,“ povedal Jisrúelovi silným, hrubým hlasom, „a chcem vedieť, kam a po čo si šiel.“

Jisrúel sa nezľakol. Začal rozprávať, že je žiakom rabína Barucha, povedal, že sa za ním ponáhlal na sviatok hanukka, ale vodca lúpežníkov skočil chlapcovi do reči. „Myslíš, že uverím tvojim táraninám?“ zvolal hrozivo. „Uprostred noci sa nechodí na návštevu ani v lete, tobôž v snehovej fujavici! Povedz pravdu! Kam si ukryl poklad? Kde sú peniaze?“

„Na celom svete niet väčšieho bohatstva ako to, ktoré rabín Baruch nosí vo svojom srdci,“ povedal Jisrúel tíško. „Uverte, že túžim jedine po tom, aby som smel byť v jeho blízkosti, a preto som za ním šiel i nocou. Kto cadika zočí, vidí svet inými očami. Kto nepočul jeho hlas, ostáva hluchý.“

Vodca lúpežníkov sa rozzúrnil. Zbil chlapca bičom, vypočúval ho celý deň, ale darmo. Jisrúel len opakoval, že nijaké peniaze neukryl, jednoducho rozprával o zázračnej moci svojho rabína a sile jeho myšlienok.

„Už to nebudem počúvať,“ povedal vodca lúpežníkov celý znechutený. „Určite si blázon a s takými ľuďmi škoda strácať čas. Pustím ťa, choď si, kadiaľ chceš. Les je však hlboký, plný

nebezpečenstva. Kôň zle stúpi a zrútiš sa do rokliny. A vyhladovaným vlkom neunikne živá duša. Ver mi, živý z lesa nevyviazneš!"

Lúpežníci posadili Jisrúela na sane, zaviezli ho kus od svojej skrýše a potom sa zrazu stratili, akoby ich zem zhltila. Chlapec osamel. Všade okolo sa týčili vysoké stromy, zem pokrývali vysoké záveje. Bolo ticho, len v diaľke vyli vlci. Začalo sa stmievať a s tmou sa blížil aj začiatok sviatku hanukka. Jisrúelovi vstúpili slzy do očí. Chcel som byť pri rabínovi čím skôr, myslel si zatrpknuto, a namiesto toho ma lupiči zbili a vydali napospas neznámemu lesu. Ako sa z neho dostanem?

Kto mi pomôže? Kým si Jisrúel takto zúfal a úpenlivo myslel na svojho učiteľa, rabín Baruch zhromaždil všetkých žiakov vo svojom dome. Bolo už po večernej modlitbe, každý žiak sedel na svojom mieste, iba jedna stolička ostávala prázdna. Jisrúel na sviatok neprišiel, pomyslel si rabín smutne. Zabudol na svoj sľub a či ho stretlo nešťastie? V zamyslení pristúpil k veľkému osemramennému svietniku, hanukkiji, a zapálil prvé svetlo. „Hanerot halalu," začal spievať pieseň chvály a vďaky na počesť statočných predkov, ktorí v dávnych dobách porazili krutých nepriateľov a vyčistili znesvätený chrám. Vtom sa však plamienok sviečky zachvel – a vzápätí zhasol.

Žiaci zdesene vyskočili. Jeden z nich sa usiloval sviečku znovu zapáliť, ale rabín mu naznačil, aby sa posadil. Stál za vrchstolom, bledý a sústredený, zrak mu pohasol. Odrazu sa cedikova tvár rozjasnila. Rabín Baruch sa usmial a povedal: „Nebudte zarmútení a oslávte sviatok, ako sa sluší a patrí. Viem, že plamienok sa vráti."

V tom čase bol Jisrúel stále tam, kde ho lupiči zanechali. Potme nevidel ani na krok, zavýjanie vlkov sa podchvíľou približovalo. Kone sa od hrôzy triasli a keby ich Jisrúel aj bil, nepohli by sa z miesta. Chlapec však na niečo také ani nepomyslel. Sedel schúlený na kozlíku, so zavretými očami, modlil sa spamäti.

Zrazu na tvári zacítil jemné, teplé pohladkanie. Prekvapene sa vystrel – a od radosti vykrikoval. Kúsok od neho sa mihotal maličký plamienok, ako keby niekto vo vzduchu držal neviditeľnú sviečku. Plamienok poletoval pred saňami z boka na bok, nezhasol ho ani najsilnejší nápor vetra. Kone sa hneď dali do pohybu. Plamienok kľučkoval pomedzi stromy, ukazoval cestu jasnejšie než pochodeň. Pred jeho svetlom vlci utekali a onedlho ich už nebolo počuť. Keď sane vyšli z lesa, Jisrúel popohnal kone. Sane kĺzali po snehu, ako keby im narástli krídla, a plamienok letel pred nimi ako jasná hviezda. Napokon sa ukázal dom rabína Barucha. Jisrúel zoskočil zo saní a v tej chvíli, ako otvoril dvere, sviečka na svietniku sa zapálila.

Žiaci od prekvapenia stratili reč. Zhýkli sa okolo svojho rabína, ten sa však nečudoval. Nenadarmo bol sviatok, svätý muž, ktorý videl i to, čo druhým ľuďom ostávalo skryté. Jisrúela srdečne privítal a ten potom musel vyrozprávať celý svoj príbeh. Iba vtedy žiaci pochopili, kam sa hanukkové svetlo podelo a čomu Jisrúel vďačil za svoju záchranu. Blahorečili Bohu za jeho pomoc a chválili múdrosť rabína Barucha, spievali a radovali sa až do svitania. Zajedali si k tomu syrové pirohy, také, aké sa pečú iba na hanukka. Jisrúel ich nikdy nejedol s väčšou chuťou a až do smrti nejedol nijaký pokrm s väčšou vďačnosťou.

Z knihy:

Osem svetiel

Text Leo Pavlát, preklad Hana Suchá, ilustroval Vladimír Kardelis.

Košice: Východoslovenské vydavateľstvo 1993, s. 188 – 191.